

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3262/2019. (X. 30.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.V.22.493/2017/6. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.V.22.493/2017/6. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mivel a végzés véleménye szerint ellentétes az Alaptörvény B) cikkének (1) bekezdésével, R) cikkének (2) bekezdésével, II. cikkével, XV. cikkének (2) bekezdésével, a XXVIII. cikkének (1) és (7) bekezdésével, valamint a 26. cikkének (1) bekezdésével.
- [2] 1. A benyújtott bírósági határozatok alapján az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye a következőképpen foglalható össze.
- [3] 1.1. Az indítványozó többször módosított keresetében elsődlegesen annak megállapítását kérte a bíróságtól, hogy az általa az alperes lízingtársasággal 2008. július 11. napján kötött lízingszerződés létre sem jött a felek közötti konszenzus hiánya miatt. Az indítványozó jogkövetkezményként 473 878 Ft megfizetésére kérte kötelezni az alperest jogalap nélküli gazdagodás címén. Másodlagosan a szerződés érvénytelenségének megállapítását kérte az indítványozó a bíróságtól, részben jogszabályba ütközés okán, részben azért, mert a szerződés lényeges elemeket nem tartalmazott, ezért túlfizetés címén 473 878 Ft megfizetésére kérte kötelezni a lízingcéget.
- [4] A Szegedi Törvényszék a per tárgyát képező szerződést érvényessé nyilvánította, megállapította az éves induló ügyleti kamat mértékét, megállapította az üzletszabályzat egyes pontjainak érvénytelenségét, ezt meghaladóan a keresetet elutasította.
- [5] 1.2. A Szegedi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, az eljárási illeték összegét felemelte, mellőzte az üzletszabályzat egyes pontjai érvénytelenségének megállapítását, ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [6] 1.3. Az indítványozó kérelme alapján a Kúria mint felülvizsgálati bíróság a 2018. november 15-én hozott Pfv.V.22.493/2017/6. számú végzésével az indítványozó felülvizsgálati kérelmét hivatalból elutasította. A Kúria végzésének indokolásában kifejtette, hogy a felülvizsgálati kérelem egymással szorosan összefüggő kötelező tartalmi elemei a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely konkrét megjelölése, valamint annak kifejtése, hogy a határozat megváltoztatását a fél milyen okból kívánja. Ezen együttes feltételeknek a fél akkor tesz eleget, ha a jogszabályhely megjelölésén túl a jogszabálysértést tartalmilag körülírja és indokait ismerteti. A Kúria megállapítása szerint az indítványozó az elsődleges felülvizsgálati kérelemhez kapcsolódóan nem jelölte meg azokat az adekvát eljárásjogi jogszabályhelyeket, amelyeket álláspontja szerint a jogerős ítélet sért, továbbá a Kúria a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 275. § (2) bekezdésében szabályozott kötelező hatályon kívül helyezési okot sem észlelt, így a végzés szerint az elsődleges felülvizsgálati kérelem nem felel meg a kötelező alakszerűségi feltételeknek.
- [7] A Kúria a másodlagos felülvizsgálati kérelmet illetően a régi Pp. 3. § (2) bekezdése alapján arra az álláspontra helyezkedett, hogy a kereseti kérelem ténylegesen nem megállapításra, hanem a szerződés létre nem jöttére hivatkozással a befizetett összeg egy részének visszafizetésére irányul, ezért az indítványozó által kért megállapítás nem tekinthető önálló igénynek, hanem az csupán a pénzkövetelés, a marasztalásra irányuló kereset

jogcímét képezi. Ennek megfelelően a Kúria megítélése szerint valódi tárgyi keresethalmazat nem áll fenn, a szerződéses érték és a marasztalás összege nem adódik össze, és a perérték meghatározásának a régi Pp. 25. § (3) bekezdésébe foglalt szabálya nem alkalmazható. A végzés szerint a felülvizsgálati pertárgyérték megállapítása során azt az összeget kell irányadónak tekinteni, amelyhez az alkalmazni kért jogkövetkezmény alapján a fél az állítása szerint hozzájuthat, illetve amely alól – tartozása részbeni fennmaradása esetében – mentesül. Mivel ez az összeg a végzésben foglaltak szerint, az indítványozó által előadottakat figyelembe véve 437 878 Ft, az ügy nem tartozik az értékhatár alóli kivételek körébe sem. Mindezekre tekintettel a Kúria az indítványozó felülvizsgálati kérelmét a régi Pp. 271. § (2) bekezdése, a 273. § (1) bekezdése, és a 273. § (2) bekezdés a) pontja alapján hivatalból elutasította.

- [8] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában elsődlegesen az Alaptörvény XV. cikkének (2) bekezdésére és a XXVIII. cikkének (1) bekezdésére hivatkozott, míg az Alaptörvény B cikkének (1) bekezdésével, R cikkének (2) bekezdésével, II. cikkével, valamint a 26. cikkének (1) bekezdésével kapcsolatosan úgy fogalmazott, hogy ez utóbbi rendelkezések megsértése nem önmagukban, hanem együttesen okozták az alapjogsérelmet.
- [9] 2.1. Az indítványozó a pertörténetet illetően indokoltan tartotta kiemelni, hogy a Kúria 2018. június 19. napján kelt – hiányos számú – végzésével tárgyalást tűzött ki a felülvizsgálat tárgyában 2018. november 22. napjára, majd a tárgyalás előtt három nappal 2018. november 19. napján a támadott végzésében hivatalból elutasította a felülvizsgálati kérelmet. Az indítványozó szerint a Kúria az elutasítást elsődlegesen arra a „fiktív” tényre építette, hogy az indítványozó nem jelölte meg a megsértett jogszabályhelyeket és nem adta elő az erre vonatkozó jogi álláspontját. A valóság az indítványozó szerint ezzel ellentétben az, hogy a felülvizsgálati kérelem utolsó oldalán szerepelnek a megsértett jogszabályok – egyebek mellett az Alaptörvény és a régi Pp. egyes rendelkezései – és a kérelem II. fejezete érdemi jogi érvelést is tartalmaz. Ugyancsak iratellenes és a tisztességes eljárás-hoz való jogot sérti az indítványozó szerint az, hogy a Kúria arra a megállapításra jutott, miszerint az eljárás egy 473 878 Ft alperes általi megfizetésére irányuló per lett volna, amelynek csupán az indokolását képezi a szerződés létre nem jöttének megállapítása. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában hangsúlyozta, hogy jogalap nélküli gazdagodásra irányuló külön kereseti kérelmet nem terjesztett elő, az indítványozó elsődleges kereseti kérelme a szerződés létre nem jöttének megállapítására irányult. Sérelmezte az indítványozó azt is, hogy a Kúria önkényesen mérsékelte a pertárgy értékét kizárólag a jogalap nélküli gazdagodás körében előadott 473 878 Ft-ra, miközben az indítványozónak „mindvégig 5.325.569,- forint alapján állt fenn az illetékfizetési kötelezettsége.”
- [10] Állította az indítványozó, hogy tudomása van arról, miszerint a Kúria – arra tekintettel, hogy a kezdeményező a pénzügyi szolgáltató volt – számos olyan esetben viszont lefolytatta a felülvizsgálati eljárást a régi Pp. 271. § (2) bekezdése alapján, amikor a pertárgy értéke úgyszintén nem érte el a hárommillió forintot, valamint a per – szemben az indítványozó ügyével – valóban marasztalásra irányult.
- [11] Mindezek alapján az indítványozó szerint sérült a tisztességes eljárás-hoz való joga akkor, amikor az iratellenes és *contra legem* jogalkalmazás révén a Kúria a felülvizsgálati kérelmét hivatalból elutasította, továbbá a diszkrimináció tilalma is, mivel a Kúria a bíróság jogerős határozatának felülvizsgálhatósága szempontjából nyilvánvalóan megkülönböztette a fogyasztókat a pénzügyi szolgáltatókkal szemben.
- [12] 2.2. Az indítványozó panaszának kiegészítésében az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésére hivatkozva kifejtette: nem azt kifogásolja, hogy a jogalkotó a jogorvoslat szempontjából korlátok közé szorította, hiszen a felülvizsgálati kérelmét az indítványozó ugyan előterjeszthette, azonban a Kúria *contra legem* jogértelmezés okán az eljárást nem folytatta le, pedig az indítványozóval szemben – megítélése szerint – a régi Pp. 271. § (2) bekezdésébe foglalt kizáró okok nem állnak fenn. Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria nem mérlegelheti, hogy egy eljárásjogi szabály *cogens* rendelkezését alkalmazza-e, vagy sem, ráadásul a korábban kifejtettek szerint diszkriminatív is a Kúria eljárása. Az indítványozó szerint egy ilyen konkrét ügy már az Alkotmánybíróság előtt is van, ahogyan legalább három, a fogyasztó kérelmét elutasító végzés ellen benyújtott, a jelen ügyszám hasonló, ügyszám szerint megjelölt alkotmányjogi panasz is.
- [13] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározottak alapján mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz előterjeszté-

sére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz felvesse a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést tartalmazzon. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását.

- [14] 3.1. Az indítványozó a Kúria végzését 2018. december 18. napján vette át, az alkotmányjogi panaszt 2019. január 17-én, az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint megállapított határidőn belül nyújtotta be. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést, a sérelmezett bírói döntést, az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, az Alaptörvényben biztosított joga sérelmének lényegét és kifejezett kérelmet fogalmazott meg a bírói döntés megsemmisítésére. Az indítványozó a bírói döntés alapjául szolgáló eljárásban felperes volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette. Ugyanakkor az Alaptörvény R) cikkének (2) bekezdése, valamint a 26. cikkének (1) bekezdése nem tartalmaz az indítványozó számára Alaptörvényben biztosított jogot, ezért e rendelkezésekre alkotmányjogi panasz nem alapítható, ahogyan az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint alkotmányjogi panaszt az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére is csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani {3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]}.
- [15] Megállapította továbbá az Alkotmánybíróság azt is, hogy az indítvány az Alaptörvény II. cikkére vonatkozóan értékelhető indokolást nem tartalmaz, míg a XV. cikk (2) bekezdésével kapcsolatos érvelése tartalmilag az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogra vonatkozik.
- [16] Fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése vonatkozásában vizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt további feltételeit.
- [17] 3.2. Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria végzésével megfosztotta a felülvizsgálati eljárás lehetőségétől, ezáltal a támadott döntés sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jogát.
- [18] Az Alkotmánybíróság a 3025/2016. (II. 23.) AB határozata indokolásának [24] bekezdésében megerősítette azt a töretlen gyakorlatát, amely szerint „az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslathoz való jog a rendes jogorvoslatokra vonatkozik. Tárgyát tekintve a bírói, illetőleg hatósági döntésekre terjed ki, tartalma szerint pedig az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez vagy a magasabb fórumhoz fordulás lehetőségét jelenti [...]. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján a felülvizsgálat – mint rendkívüli jogorvoslat – az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt rendelkezéssel nem hozható összefüggésbe”. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jog sérelmét az érdemi felülvizsgálati eljárás – a kúriai jogértelmezés miatt bekövetkezett – elmaradása miatt látta megalapozottnak. Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlatát figyelembe véve ugyanakkor megállapítható, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jog sérelmét a felülvizsgálati eljárás esetleges elmaradása, a felülvizsgálati kérelem nem érdemben történő elutasítása – érdemi összefüggés hiányában – nem alapozza meg {3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [24]}.
- [19] 3.3. Az indítványozó hivatkozott az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való joga sérelmére is, miszerint a Kúria *contra legem* jogértelmezéssel megtagadta a felülvizsgálati kérelme érdemi elbírálását. Indítványozói állítás szerint továbbá a Kúria csak a fogyasztók esetében értelmezi az indítványozó által vitatott módon a felülvizsgálatra vonatkozó rendelkezéseket a pénzügyi szolgáltatók esetében nem, és ennek bizonyítására megjelölt egy konkrét ügyet, amely IV/238/2019. szám alatt van folyamatban az Alkotmánybíróságon.
- [20] Jelen ügyben a Kúria az indítványozó felülvizsgálati kérelmének elutasítását – egyebek mellett – a következők szerint indokolta: „A Kúria a felperes másodlagos felülvizsgálati kérelmét a Pp. 3. § (2) bekezdése szerint értelmezte, és megállapította, hogy ténylegesen nem megállapításra, hanem a szerződés létre nem jöttére hivatkozással a befizetett összeg egy részének visszafizetésére irányul. A felperes által kért megállapítás erre tekintettel nem tekinthető önálló igénynek, hanem csupán a pénzkövetelés, a marasztalásra irányuló kereset jogcímét képezi. Ennek megfelelően valódi tárgyi keresethalmazat nem áll fenn, a szerződéses érték és a marasztalás összege nem adódik össze, és a perérték meghatározásának a Pp. 25. § (3) bekezdésében írt szabálya nem alkalmazható. A felülvizsgálati pertárgyérték megállapítása során azt az összeget kell irányadónak tekinteni, amelyhez az alkalmazni kért jogkövetkezmény alapján a fél az állítása szerint hozzájuthat, illetve amely alól – tartozása részbeni fennmaradása esetében – mentesül (Gfv.VII.30.410/2017/2., Gfv.VII.30.283/2017/2.). Ez az összeg – a felperes által előadottak szerint – 473. 878 forint.”

- [21] A 3199/2019. (VII. 16.) AB végzésben rögzített elvi álláspontját fenntartva az Alkotmánybíróság megerősíti, hogy a jelen ügyben is a(z) összecszerű) marasztalás előfeltétele a jogalap vizsgálata. Az eljárásjogi dogmatikai tételek szerint is a marasztalási kereset esetében a marasztalás jogalapjának megállapítása iránti kérelem, még ha a jogalap tekintetében vagylagos vagy eshetőleges is, nem hoz létre valódi keresethalmazatot, tehát nincs egy önálló megállapítási kereseti kérelem, amelyre vonatkozhatna a régi Pp. 271. § (2) bekezdésében a megállapítási keresetekre vonatkozó kivételes szabály. A tárgybeli ügyben a szerződés létre nem jötte vagy érvénytelensége megállapítása, a marasztalás előfeltételeként a jogalap vizsgálatát jelenti.
- [22] Rámutat továbbá az Alkotmánybíróság arra is, hogy amennyiben az egységes joggyakorlat kialakítása azt indokolná, arra irányuló indítvány esetén – az Alaptörvény 25. cikkének (2) bekezdése alapján – a jogegységi határozat meghozatala a Kúria hatáskörébe tartozik.
- [23] 4. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján azt állapította meg, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában a Kúria jogértelmezését kifogásolta és kérelme arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság a támadott felülvizsgálati ítéletet az indítványozó számára kedvező jogértelmezéssel – ideértve a felülvizsgálati kérelemben vitatott érték megállapítását is – törvényességi indokok alapján semmisítse meg.
- [24] Az Alkotmánybíróság már több ügyben kimondta, hogy a bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamenyny – vélt vagy valós – jogsérelem orvoslása eszközének, ellenkező esetben az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb eszközzel már nem orvosolható {lásd például: 3145/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [55]}.
- [25] Az Alkotmánybíróság jelen ügy kapcsán is hangsúlyozza továbbá, hogy az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére van jogköre, a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára azonban már nem rendelkezik hatáskörrel {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}.
- [26] Az indítványozó a fentiekben kifejtettek szerint, a támadott bírói döntésekkel kapcsolatosan nem állított olyan alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [27] Az Alkotmánybíróság mindezeket figyelembe véve megállapította, hogy az eljárás tárgyát képező alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. § és 29. §-ában szabályozott befogadási feltételeknek, ezért az indítványt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2019. október 15.

Dr. Balsai István s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/214/2019.

